

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarı-sının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/195; Cumhuriyet Senatosu 1/1137)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 213)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 1096 - 5399

21 . 7 . 1970

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 20 . 7 . 1970 tarihli 131 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeqli
Millet Meclisi Başkanı

Müddet

Anayasa ve Adalet Komisyonu (30) gün
Bütçe ve Plân Komisyonu (30) gün
Genel Kurul (30) gün

Not : Bu tasarı 5 . 2 . 1970 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 20 . 7 . 1970 tarihli 131 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 213)

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/1137
Karar No. : 46

22 . 7 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 20 Temmuz 1970 tarihli 131 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 21 Temmuz 1970 tarihli ve 1096 - 5399 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilerek, komisyonumuzun 22 Temmuz 1970 tarihli Birleşiminde Hükümet adına Adalet Bakanlığı temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesiyle, bir yıllık staj süresini bitirmiş ve bitirecek olan adayların kadro icaplarına göre yardımcılık sınıfına atanmalarını sağlamak üzere 45 sayılı Hâkimler Kurulu Kanununun 90 nci maddesinde yazılı bölümlerden hâkimlik ve savcılık mesleğine ayırma işleminin yapılmasını istemiye iki yıl süre ile Adalet Bakanını yetkili kılmayı öngörmektedir.

Sosyal ve iktisadi düzenin gelişmesi ve hayat şartlarının yükselmesi Adalet dairelerine intikal eden iş nisbetinde teşkilâtında genişletilmesi ve yeni mahkemeler savcılıkları ve İcra dairelerinin teşkil edilmesini gerektirmiştir.

Adalet dairelerinin kalem kadrolarında çalışan elemanları dışındaki hâkim ve savcılarını, kurulacak yeni mahkemelere ve savcılıklara atanabilmesi onların yetişmiş ve bu kadrolara atanacak hale gelmiş olmalarıyla mümkündür. Mer'i mevzuatımızda hâkim ve savcı olarak eleman teminine ait hükümler 2556 sayılı Hâkimler Kanununda gösterilmiş olup bunlardan birincisi, hukuk mezunlarının usuli dairesinde görecekları staj sonunda atanabilmeleri, gene aynı kanunun özel hükümlerinde yazılı olduğu üzere mesleğe avukatlıktan, profesörlükten ve sair tesbit edilmiş kanallardan gelebilmeleridir ki, bunlardan özel hükümlere istinaden gelecek olanların buldukları mesleklerde kazanmış oldukları haklarının atanmaları sırasında nazara alınması mecburiyeti kendilerine genel olarak hâkimlik ve savcılık meslekinin yukarı derecelerdeki kadrolarının tahsisini gerektirmektedir.

Tasarının gerekçesinde de ifade edildiği üzere teşkilâtın hâkim ve savcı ihtiyacının karşılanması büyük ölçüde stajlarını bitirmiş bulunan hâkim adaylarından faydalanmak suretiyle mümkün olmaktadır.

Cumhuriyet savcılarının 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesi hükümleri dairesinde Adalet Bakanı tarafından atanmasına dair Bakanlığın yetkisi, Anayasa Mahkemesinin 18 . 12 . 1967 tarihli ve 967/45 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

Tasarının gerekçesinde ifade edildiği gibi 18 . 12 . 1967 tarihli Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine anılan tarihten beri açılan Cumhuriyet savcılıklarına atama yapılamaması sonucu olarak bugün münhal sayısı 180 i bulmuştur. Diğer taraftan başkâtiplerin gerektiğinde Cumhuriyet savcılıklarına vekâlet edebilmelerine dair hükümün de daha önce Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olması sonucu, tek savcılı kazalarda bunların ayrılmasında hizmeti yürütebilecek ikinci bir savcının bulunması zorunluğunu ortaya çıkarmış ve bugün için 400 civarında bulunan tek savcılı kazaların savcı atanmak suretiyle takviye edilmesi yoluna gidildiğinde belirtilen münhal sayısının da 600 e yaklaşacağı ve nihayet kadrosu takviye edecek savcılıkların sayısı da buna eklenildiği takdirde savcılık mesleğine atanması gerek eleman sayısının daha da yükseleceği tasarının gerekçesinde izah edilmiştir.

Hâkim stajyerlerin 2556 sayılı Kanunun 5 nci maddesi hükümüne göre iki yıl staj yapmaları mecburiyeti bugün staja başlayan bir elemandan ancak iki yıl sonra faydalanmak imkânı doğurmaktadır.

Anayasa Mahkemesince mezkûr kanunun 77 nci maddenin iptali sonucunda 18 . 12 . 1967 tarihinden bugüne kadar geçen sürede staj sürelerini bitiren 290 hâkim adayının tamamını hâkimlik meslekinin yardımcılık sınıflarından görev almaları sebebiyle o tarihten bu yana savcılık kadrolarının takviyesi de mümkün olamamıştır.

İşbu tasarı ile bir senelik stajını ikmal etmiş olan stajyerlerin atanma imkânı sağlanacak ve bunların sayılarının iki yılı dolduranlardan fazla olması sebebiyle derhal faal göreve alınmaları mümkün olacak ve münhallerin böylece biran evvel doldurulması sağlanırken açılacak stajyer kadrolarına sıra bekleyen yediyüze yakın hukuk fakültesi mezununun da biran evvel atanmaları sağlanacaktır.

Tasarının tedvin şekli itibariyle, böylece atanacakların noksan yetenekleri staj süreleri onların yardımcılık sınıfında geçecek terfi sürelerine ilâve edilmek suretiyle, iki sene staj yapmış olan emsallerinden daha rüçhanlı bir duruma geçmeleri önlenmiş ve meslek içinde işliyecek kıdemleri bakımından eşitlik ilkesinin ihlâl edilmemiş olması da sağlanmıştır.

Bu esasları ihtiva eden tasarı Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2 ve 3 nci maddeleri Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı-ile sunulur.

Başkan Kastamonu A. N. Tuna	Sözcü Samsun R. Rendeçi	Kâtip Tokat Z. Betil	Balıkesir N. Demirel İmzada bulunamadı
Hatay M. Delivelî	Konya S. Çumralı	Rize O. M. Agun	Tekirdağ H. Mumcuoğlu
Tabii Üye M. Ataklı		Cumhurbaşkanınca S. Ü. H. Aydın	

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. : 1/1137
Karar No. : 82

26. 7 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 20 . 7. 1970 tarihli 131 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı, Komisyonumuzun 26 Temmuz 1970 tarihli Birleşiminde, ilgili Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, bir yıllık staj süresini bitirmiş veya bitirecek olan adayların, kadro icaplarına göre yardımcı sınıflarına atanmalarını sağlamak üzere 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 90 nci maddesinde yazılı bölümlerden hâkimlik ve savcılık mesleklerine ayırma işleminin yapılmasını istemeye, iki yıl süreyle Adalet Bakanının yetkili kılınmasını öngörmektedir.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi, iktisadi ve sosyal düzende meydana gelen gelişmeler, adli teşkilâta da etki yapmakta ve savcılıklara, icra dairelerine ve sair adalet dairelerine intikal eden iş sayısı her geçen gün biraz daha fazlalaşmaktadır. Bu itibarla, hizmetlerin yeterli ölçüler içinde yürütülmesini sağlamak üzere, artan iş nisbetlerinde, teşkilâtın da genişletilmesi ve yeni mahkemelerin, savcılıkların ve icra dairelerinin teşkil edilmesi gerekmektedir.

Teşkilâtın genişlemesi, hâkim ve savcıların, kurulacak yeni mahkemelere ve savcılıklara atanabilmesi, her şeyden önce, yetişmiş elemanların mevcudiyetine bağlı bulunmaktadır. Bugün meri mevzuatımızda, hâkim ve savcı olarak eleman teminine ait hükümler, 2556 sayılı Hâkimler Kanununda gösterilmiş olup; bunlardan birincisi hukuk mezunlarının usulâ dairesinde görecekları staj sonunda atanabilmeleri; ikincisi de, aynı kanunun özel hükümlerine müsteniden hâkim ve savcılık meslekine avukatlıktan, profesörlükten ve sair tesbit edilmiş kanunlardan gelebilmeleridir. Bunlardan, özel hükümlere göre gelecek olanların buldukları mesleklerde kazanmış oldukları

haklarının, atanmaları sırasında nazara alınması mecburiyeti, kendilerine genel olarak hâkimlik ve savcılık meslekinin yukarı derecelerdeki kadrolarının tahsisini icab ettirmektedir. Bugün için hâkim ve savcıların tamamı kadro maaşlarının ikinci veya üçüncü üst derecesinde maaş almakta ve büyük bir kısmı da kadrosuzluk sebebiyle terfi edemez durumda bulduklarından, tasarrufta yüksek dereceden kadro bulundurulması mümkün olmadığı gibi, açılan kadroların iki ay içinde sıra bekleyen hâkim ve savcılara tevzi edilmesi mecburiyeti de, tasarrufta kadro bulundurmaya engel teşkil etmektedir.

Bunun neticesi olarak, teşkilâtın hâkim ve savcı ihtiyacının karşılanması, büyük ölçüde stajlarını bitirmiş bulunan hâkim adaylarından faydalanmak suretiyle mümkün olmaktadır.

Bu itibarla, bir yıllık stajını bitirmiş adayların atanmalarına imkân sağlayacak ve bunların faal görev almalarını mümkün kılacak olan tasarı, daha önceki yıllarda Adalet Bakanına verilmiş bulunan yetki ve uygulamadan olumlu sonuçlar alınmış olduğu da nazarı itibara alınarak, Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş ve benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1 nci, 2 nci ve 3 ncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Ankara Y. Köker	Sözcü Uşak M. F. Atayurt	Kâtip Konya O. N. Canpolat	Ankara İ. Yetiş
Aydın İ. C. Ege	Cumhurbaşkanınca S. Ü. R. Üner Toplantıda bulunamadı	Edirne M. N. Ergeneli Toplantıda bulunamadı	Kütahya İ. E. Erdinç
Malatya N. Akyurt Toplantıda bulunamadı	Manisa O. Karaoğlu	Maraş A. Karaküçük Toplantıda bulunamadı	Tabii Üye S. Özgür
	Trabzon A. Ş. Ağanoğlu Toplantıda bulunamadı	Urfa İ. E. Karakapıcı	

Millet Meclisinin
kabul ettiği metin

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine aşağıdaki geçici madde eklenmiştir :

Geçici madde — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesinde yazılı şekilde staja başlamış bulunan adaylardan, bir yıllık staj süresini bitirmiş veya bitirecek olan adayların, kadro icaplarına göre yardımcı sınıflarına atanmalarını sağlamak üzere 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 90 nci maddesinde yazılı bölümlerden hâkimlik ve savcılık mesleklerine ayırma işleminin yapılmasını istemeye, iki yıl süreyle Adalet Bakanı yetkilidir.

Ancak, iki yıldan az staj yaparak hâkimlik veya savcılık mesleklerinin yardımcı sınıfa atanacakların geri kalan staj süreleri hâkim veya savcı yardımcılığında geçecek yükselme sürelerine eklenir.

MADDE 2. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet
Komisyonunun kabul
ettiği metin

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonunun
kabul ettiği metin

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

